

Ukraina: nowy regulator sektora energetycznego

Tadeusz Iwański

22 września Rada Najwyższa Ukrainy uchwaliła ustawę o powołaniu nowej Narodowej Komisji ds. Regulacji Sektora Energetycznego i Usług Komunalnych. Nowo utworzony regulator – w odróżnieniu od obecnie istniejącego i niespełniającego kryteriów niezależności – ma być wolny od nacisków politycznych. Ma pełnić rolę arbitra w sporach między konsumentami, producentami i dostawcami energii oraz państwem (wartość operacji finansowych w tych sektorach szacowana jest na 12–16 mld USD). Tego samego dnia parlament przyjął w pierwszym czytaniu ustawę o rynku energii elektrycznej, która ma wprowadzić na Ukrainie wolny rynek energii elektrycznej (ostateczne uchwalenie oczekiwane jest do końca roku).

Komentarz

- Uchwalenie ustawy o regulatorze jest pożądanym krokiem z punktu widzenia kontynuacji reformy sektora energetycznego, choć spóźnionym i wymuszonym przez wspólnotę międzynarodową. W ostatnich tygodniach przedstawiciele m.in. Wspólnoty Energetycznej, Komisji Europejskiej, MFW zintensyfikowali naciski, by parlament w końcu przyjął ustawę (pierwsze czytanie miało miejsce wiosną) i od tego uzależnili uruchomienie pakietu pomocy makrofinansowej UE w wysokości 600 mln euro. Ustawa ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia przejrzystości oraz ograniczenia korupcji i nadużyć w sektorze energetycznym. Niezależny regulator ma być, obok ustaw o rynku gazu (przyjętej w kwietniu ub.r.) i ustawy o rynku energii elektrycznej, fundamentem zreformowanego sektora energetycznego Ukrainy.
- Niezależność nowej Komisji ma być osiągnięta dzięki jej finansowaniu ze składek uczestników rynku (dotychczas z budżetu państwa), zaostreniu kryteriów wyboru jej przyszłych członków (m.in. nie mogą być członkami partii politycznych, b. prezesami przedsiębiorstw czy biznesmenami, których działalność podlega regulacji przez Komisję) oraz ich wyborowi przez komitet konkursowy. Poprawki do ustawy, wniesione dzień przed głosowaniem, redukują jednak niezależność Komisji przy obecnym rozkładzie politycznym. Zasada nominowania dwóch członków komitetu przez parlament, dwóch przez prezydenta i jednego przez Ministerstwo Energetyki w praktyce oznacza utrzymanie przez obóz prezydencki kontroli nad regulatorem. Ponadto pełna wymiana obecnych członków Komisji będzie możliwa dopiero w ciągu 18 miesięcy. Od grudnia 2014 roku przewodniczącym Komisji jest Dmytro Wowk, były menedżer należącego do Petra Poroszenki koncernu Roshen, a sam organ jest krytykowany za zależność od władz

i podejmowanie decyzji korzystnych dla oligarchów współpracujących z obozem prezydenckim.

- Przyjęcie w pierwszym czytaniu ustawy o rynku energii elektrycznej odblokowuje proces prac nad końcowym wariantem dokumentu. Ustawa zakłada likwidację dotychczasowego modelu, opartego na monopolu państwowego przedsiębiorstwa Enerhorynok na kupno i sprzedaż całości energii elektrycznej. Docelowo na Ukrainie ma powstać model organizacji sektora zgodny z zasadami trzeciego pakietu energetycznego UE, zakładający swobodny obrót energią elektryczną, bezpośrednie kontrakty między producentem i konsumentem oraz możliwość swobodnego wyboru dostawcy energii, a także m.in. rynek dnia bieżącego i rynek dnia następnego. Należy jednak oczekiwać, że lobbing grup biznesowych i politycznych opóźni przyjęcie dokumentu i osłabi jego reformatorski charakter.